

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIATULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DIN
Redacție

On. Direcțiunea Liceului M. Nicoară Arad

ABO
Pentru
U L:
6000 lei.

SFINȚIREA BĂSERICII DIN CUVIN

Credincioșii noștri din podgoria Aradului, au avut în Dumineca din 27 Octomvrie a. c., marea cinste de a-L avea pe P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei în mijlocul lor, și a-l soarbe din plin arhlerasca învățătură.

Renovându-se exteriorul bisericii din Cuvin, prin vrednicia credincioșilor și a preotului de acolo, cari n'au precupețit nici o jertfă materială pentru a împodobi casa Domnului, P. Sf. Sa s'a deplasat în această fruntașă comună podgoreană, spre a sfinți acest sfânt locaș, care sub arhipăstorirea episcopului de pie memorie Gherasim Raț a servit și de catedrală episcopală, după ce acesta în anul 1848-49 se refugiase din Arad sub presiunea revoluției. În această biserică au fost hirotoniți atunci o seamă de diaconi și preoți. Enoriașii din Cuvin și-au dat întotdeauna silința ca să mențină în stare bună acest sfânt monument istoric al Episcopiei Aradului. Și nici generația de gospodari harnici de astăzi, nu-și desmințesc sufletul mare al strămoșilor, jertfînd toți avutul lor, pentru înfrumusețarea lui. Dacă episcopul Gherasim Raț și-a ales ca loc și scaun de refugiu tocmai Cuvinul, acesta servește de mărturie bună, că locuitorii din această comună au fost și atunci, ca și acum, buni creștini și buni sprijinitori ai sf. noastre biserici.

Indemnat de aceste considerațiuni istorice și de marea dragoste ce o are față de toți credincioșii Eparhiei, P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei a descins la Cuvin pentru a sfinți biserica de acolo cu ocazia renovării exterioare.

Ajuns în marginea comunei, P. Sf. Sa este întâmpinat de dl prim-pretor, dl notar și dl primar, înconjurați de credincioși. În fața bisericii este întâmpinat de administratorul protopopesc Pr. Gh. Crișovan, Pr. I. Terebențiu, preotul locului Cortolan Putici, Pr. Gh. Barbă, Pr. Victor Bilboacă și Pr. Oct. Țolea.

După înconjurarea sf. bisericii, ungerea cu sf. Mir și stropirea cu aghiasmă, începe serviciul divin al sf. Liturghii, la care P. Sf. Sa este înconjurat de un sobor de preoți, din care fac parte, pe lângă cel amintit mai sus și cel din suita P. Sf. Sale: Prot.

Dr. Ilarion Felea, Prot. Dr. Petru Dehelean și diaconul Dimitrie Dărău.

Răspunsurile liturgice au fost date unison de o mulțime de cântăreți, cari umpleau cele două strane, ridicând nimbul serviciului divin prin armonioasele și frumoasele noastre, cântări bisericești, cu vocea lor plăcută.

La priceasnă, P. Sf. Sa rostește o foarte potrivită cuvântare, pentru zilele noastre de astăzi, dezvoltând înțelesul textului biblic al fericiților din predică de pe munte a Mântuitorului Iisus Hristos și în special textul „Fericiți sunt cei ce plâng, că aceia se vor mângăia”.

P. Sf. Sa a spus, printre altele, că dacă necazurile și greutatea prin care trece lumea astăzi, sunt atât de grele și de apăsătoare, nu se datoresc numai groaznicul flagel al războiului crud și sângeros prin care am trecut, ci și faptul că încă nu ne-am dat și nu ne dăm seama de puterea lacrimilor, pentru păcatele noastre. N'am plâns niciodată pentru fărâdelegile noastre și astfel Dumnezeu ne încearcă prin focul suferințelor. Numai lacrima arde păcatul. Cel ce-și mărturisesc păcatele înaintea duhovnicului și plâng cu căință pentru faptele cele nelegiuite, se curățesc de focul păcatului. Căci păcatul e un foc ce arde sufletul și inima omului, iar lacrima este singurul mijloc prin care se poate stinge acel foc. Impăratul David, cuprins de focul păcatului, prin răpirea soției lui Urie, — cel mai credincios slujitor al său, — pe care l-a trimis la moarte, pentru că astfel să poată desfrâna cu soția lui, scăpată de sub supraveghere, după ce și-a recunoscut grozavul păcat și după ce a primit mustrarea proorocului Natan, a plâns cu amar pentru nelegiurea sa, scriind acel psalm de căință și în special psalmul 50, în care își recunoaște întreg păcatul și mustrarea lui. Lacrimile pocăinței au șters toate urmele păcatului săvârșit de Impăratul David, cu Batșeba, femeia lui Urie Heteul.

Regele Solomon, fiul lui David, era considerat ca cel mai înțelept om al timpului său și cu toate acestea înțelepciunea lui nu l-a putut scăpa de pe-

deapsa lui Dumnezeu, care i-a nimicit împărăția pentru urmașii săi. Deși începuse pe urmele tatălui său, să cinstească poruncile Domnului, la vârsta bărbăției a căzut în păcatul desfrânării și nu s'a pocăit cu lacrimi, și astfel Dumnezeu la împărăția dela urmașii lui.

Un alt exemplu al lacrimilor pocăinței, ni-l servește sângele proorocului Zaharia, fiul lui Varahia, care a fost omorât de vrăjmași pe treptele templului de rugăciune. Sângele ce s'a scurs din trupul său a început să fiarbă. Și a fiert atâta timp, încât s'au speriat toți locuitorii, în frunte cu preoții. Despre aceasta a auzit și împăratul Nabucodonosor, cel mai puternic al timpului. S'a dus la templu să vadă și el fierberea sângelui. A dojenit pe toți conducătorii poporul, care n'au fost vrednici să stingă fierberea sângelui de pe treptele templului. El a dat ordin ca să se tale capul bătrânilor conducători ai templului și sângele lor să fie amestecat cu al lui Zaharia, ca astfel să înceteze fierberea. Dar n'a încetat. A dat ordin să se tale capul celor tineri și să amestece sângele. Nici așa n'a încetat. Atunci Nabucodonosor, cel ce mânca larbă cu asnil și boii, fiind pedepsit de Dumnezeu pentru păcatele sale, și-a adus aminte de multele sale fărdele și de jertfele făcute cu bătrânii și tinerii sacriificați pentru oprirea fierberii sângelui și căinându-se a scâpat o lacrimă în baltă clocotindă și îndată s'a oprit fierberea sângelui. De aci se poate vedea ce putere de vindecare a păcatelor are o singură lacrimă de pocăință.

Creștinul bun și adevărat, trebuie să-și dea seama de puterea lacrimilor și să-și îndrepteze viața prin ele către Dumnezeu.

La finea serviciului din părintele C. Puticiu, face o mică dare de seamă despre istoricul bisericii, la care P. Sf. Sa răspunde laudând vrednicia credincioșilor pentru interesul ce-l arată față de casa Domnului și face un apel la înțelegerea lor, ca să împodobescă sf. locaș și în interior cu o pictură potrivită acestui monument istoric.

După masă, la orele 4, P. Sf. Sa și sulta se deplasează în comuna vecină Ghioroc, pentru a vizita și pe credincioșii de acolo. În fața bisericii este întâmpinat de preotul localul T. Bodârlău și de preotul Gh. Barbă din Păuliș, precum și de enoriașii noștri din comună. Preotul T. Bodârlău raportează P. Sf. Sale despre stările din parohie. După un scurt serviciu divin, la care răspunsurile le dau copiii școlii primare sub conducerea dlui G. Mișuța, P. Sf. Sa tâlcuiește înțelesul cuvintelor: „Fericii sunt cei cu inima curată, că aceia vor vedea pe Dumnezeu“. Cuvintele pline de înțelesuri ale P. Sf. Sale, storceau lacrimi din ochii credincioșilor, setoși după învățătura sfintei noastre Biserici.

După ce a făcut o mică vizită preotului T. Bodârlău și dlui inv. G. Mișuța, P. Sf. Sa s'a reîntors la reședință, după o zi în care a făcut bogată sămănătură în ogorul sufletesc al credincioșilor din cele două parohii.

cor.

Nr. 4071/1946.

STATUT

pentru organizarea misionarismului religios în Eparhia Aradului.

I.

Necesitatea misionarismului.

Art. 1. Biserica creștină este o instituție dinamică, ce trăește în duh, a cărei menire este de a spori în lume duhul credinței. Viața creștină trebuie să tindă neîncetat spre desăvârșire, până la asemănarea cu Dumnezeu. Ea nu poate stagna deci niciodată, pe motiv că ar fi ajuns la o stare ideală. Neconținută influențare, agitare și sguduire a sufletului omnesc în drumul spre desăvârșire, constituie menirea misionarismului religios.

Unitatea vieții religioase în Eparhie se menține nu numai prin unitatea de: doctrină, cult, disciplină și jurisdicție canonică, ci — mai ales — prin difuzarea aceluiaș spirit misionar în toate elementele ei constitutive.

Art. 2. Parohia, ca cea dintâi celulă a Eparhiei, este aceea care simte în primul rând nevoia ajutorului misionar din afată. Păstorul suietesc, ca strajă a lui Hristos în parohie, ori cât de plin ar fi de râvnă sfântă, simte din când în când trebuința de a fi ajutat în acțiunea de mișcare a sufletelor.

Art. 3. Lucrarea organelor misionare din Eparhie nu modifică, nici nu stânjenește raportul de jurisdicție existent între: Parohie, Protopopiat și Episcopie. Acțiunea misionară este numai un auxiliar al organizației juridiciale, iar nu o suprapunere a ei.

II.

Organele misionare.

a) *Preotul — paroh.*

Art. 4. Preotul este cel dintâiu misionar în parohia sa. Deoarece se ivesc însă și cazuri extraordinare (atacuri sectare etc.) când situația din parohie reclamă eforturi sporite, preotul local primește ajutor dela celelalte organe misionare.

În ajutorul preotului — paroh vine în primul rând *preotul misionar, tractual*, din acel protopopiat; apoi *preotul misionar eparhial*, sau un alt *delegat* dela centrul eparhial.

b) *Preotul misionar tractual.*

Art. 5. Al doilea organ misionar este *preotul misionar tractual*, care conduce misiunile religioase în *cercul său misionar*. Pen-

tru o repartizare echitabilă a sarcinei misionare, un preot misionar tractual va avea în grija sa cel mult 15 parohii.

Art. 6. Colegiul preoțesc din fiecare protopopiat, va alege cu majoritate de voturi pe un ciclu de 6 ani, atâția preoți misionari tractuali, de câteori 15 parohii se află în protopopiat. Cei aleși vor trebui să aibă și aprobarea Episcopului eparhial.

Art. 7. Protopopul tractual va repartiza în cercul de activitate al fiecărui preot misionar tractual un număr de 10—15 parohii, care cad sub răspunderea sa misionară.

Modificări în arondarea cercurilor misionare pot fi făcute oricând de către protopopi, cu aprobarea Consiliului eparhial.

Art. 8. Preotul misionar tractual este dator a organiza misiuni religioase în cel puțin 2 parohii din cercul său într'un an, în așa fel ca într'un ciclu de 6 ani să fie vizitate toate parohiile din acel cerc misionar, cel puțin o singură dată.

Art. 9. Când preotul din vre-o parohie anunță pe protopop că în parohie s'a ivit un caz excepțional (primejdie, atac sectar etc.) care reclamă un ajutor, protopopul va dispune sau ca preotul misionar tractual respectiv să iasă singur pe teren, sau va cere ajutor dela centrul eparhial.

Art. 10. Când un preot misionar tractual a ajuns să facă misiuni în toate parohiile din cercul său, protopopul poate dispune ca acesta să-și schimbe cercul de activitate cu un alt preot misionar din acel protopopiat, spre a face misiuni religioase în alte parohii.

Art. 11. Când preoții misionari tractuali au terminat misiunile religioase în toate parohiile dintr'un protopopiat, este de dorit ca, — în urma înțelegerii dintre protopopii respectivi — ei să-și schimbe cercul de activitate cu preoții misionari tractuali din protopopiatul învecinat.

Art. 12. Preoții misionari tractuali, în termen de 3 zile vor face câte o dare de seamă în scris protopopului tractual, despre fiecare misiune religioasă săvârșită, arătând: data, locul, programul misiunii, numărul participanților, al celor spovediți și cuminecați, precum și impresiile sale și sugestiile pentru viitor.

În luna Ianuarie a fiecărui an, protopopul va înainta Consiliului eparhial toate dările de seamă despre misiunile religioase făcute de preoții misionari tractuali în anul precedent, însoțindu-le de eventuale observațiuni și propuneri.

Art. 13. După expirarea ciclului de 6 ani, preoții misionari tractuali pot fi realeși.

Dacă un preot misionar tractual ar deceda, sau nu și-ar putea împlini chemarea înainte de terminarea ciclului de 6 ani, Consiliul eparhial va numi un alt preot misionar tractual, pentru restul ciclului.

c) *Preotul misionar eparhial.*

Art. 14. Al treilea organ misionar este *preotul misionar eparhial*, care lucrează după un plan întocmit de Episcop. Chemarea lui este de a vizita toate parohiile din Eparhie, iar la caz de nevoie a ieși în acele parohii, unde necesități urgente reclamă prezența sa.

d) *Delegați dela centrul eparhial.*

Art. 15. La cererea preoților dela parohii, sau a preoților misionari tractuali, comunicată prin protopop, Episcopul va delega, în cazuri extraordinare, dela centrul eparhial, fie un consilier-referent, un preot profesor sau altă persoană, pentru săvârșirea unor misiuni religioase.

Deasemenea Academia Teologică și Școala de cântăreți bisericești vor organiza misiuni religioase cu profesorii și studenții, respective elevii lor, după un program aparte, cu știrea Episcopului și în înțelegere cu preoții locului.

(Va urma)

Instituirea parohilor

III.

Instituirea parohului este un act de manifestare a puterii bisericești la care după concepția canonică și practica Bisericii, comune răsăritului și apusului, până în veacul X, participă trei factori: episcopul, clerul și poporul.

Potrivit învățăturii Mântuitorului, dezvoltată de apostolul Pavel (I Cor. XII, 12—28) că Biserica este trupul mistic al lui Hristos iar toți cei botezați îi sunt mădulele, la exercitarea puterii bisericești este chemată să ia parte întreaga Biserică, adică toate mădulele.

Dar nu fiecare organ bisericesc — mădular al Bisericii — deține în măsură egală dreptul de a participa la exercitarea puterii bisericești, ci fiecare posedă din elementele puterii atât cât îi revine potrivit poziției ce ocupă în organismul Bisericii. Hirotonia rânduieste măsura participării clerului, participarea poporului se orânduiește potrivit stării lor de mireni în Biserică. Cei trei factori chemați să conlucre la instituirea parohului nu vor participa în mod egal, ci fiecare va contribui la acest act în măsura în care deține dreptul de a participa la exercitarea puterii bisericești.

A cunoaște și a respecta limitele dreptului fiecărui element este condiția funcționării armonice și cu rod a întregului organism al Bisericii. În cazul instituirii parohului acest act va fi împlinit în chip fericit și potrivit po-

runcii lui Iisus, dacă la săvârșirea lui vor lua pacte toate elementele chemate, dar fiecare în limita drepturilor sale.

Episcopii, ca urmașii direcți ai apostolilor sunt înzestrați prin hirotonie cu întreaga putere bisericească sub întrețiu în aspect de putere învățătoarească, putere sacramentală și putere păstorească guvernamentală sau jurisdicțională în sens restrâns (Dr. N. Popovici op. cit. pag. 95).

Hirotonia și misiunea canonică dau episcopului facultatea și dreptul de a participa fără restricții la exercitarea întregii puteri bisericești. Nu există mijloc lăsat de Mântuitorul pentru conducerea Bisericii pe care episcopul să nu-l poată utiliza. Episcopului îi revine dreptul suprem în toate actele puterii bisericești. Episcopul participă la instituirea parohului cu drept suprem, ca deținător al puterii bisericești în plenitudinea ei, exercitându-și drepturile jurisdicționale izvorâte din puterea administrativă cu care este înzestrat.

Instituirea parohului cuprinde două momente esențiale: alegerea, dintre mai mulți dacă este cazul și desemnarea persoanei demne a deveni paroh — momentul întâi, hirotonia și încredințarea misiunii canonice celui indicat — al doilea moment.

Practic spus, dreptul suprem al episcopului se înțelege că acesta se manifestă în întregime fără vreo limitare în sine însuși, la ambele momente ale actului de instituire a parohului.

Episcopului singur, fără vreun amestec străin, îi revine dreptul de a hirotoni și de a da misiunea canonică. La actul desemnării sau alegerii persoanei vrednice a primi hirotonia și misiunea canonică episcopul iarăși participă cu drept suprem — confirmă sau respinge pe cel desemnat — dar în așa fel că dreptul său nu exclude exercitarea dreptului de participare al celorlalte elemente — cler și popor, — la această acțiune. Dar prin manifestarea dreptului clerului și poporului nu se aduce vreo limitare sau împiedecare dreptului suprem al episcopului.

Participarea episcopului cu drept suprem la instituirea parohului se întemeiază întâi pe poziția sa în organismul Bisericii: urmaș al apostolilor, deținând întreaga putere bisericească și în al doilea rând pe poziția pe care preotul o are față de episcop și mai ales pe raportul ce există între episcop și paroh.

Preoții sunt urmașii celor 70 de învățăcei rânduiți de Iisus ca ajutoari ai apostolilor. Cei 70 de ucenici au funcționat numai ca ajutoari ai apostolilor și sub autoritatea lor (Dr. N. Popovici, op. cit. pag. 107), deci tot ca ajutoari și sub directă ascultare a episcopilor — urmașii apostolilor — își vor îndeplini misiunea preoții — urmașii celor 70 de ucenici. Ori la alegerea unui colaborator este natural ca dreptul suprem să-l aibă cel ce va fi ajutat.

Originea și dezvoltarea parohiei, în istorie, ne arată și mai clar dreptul și măsura participării episcopului la instituirea parohului. Creștinismul s'a răspândit mai întâi în cetăți, la orașe, unde s'au constituit și primele comunități creștine. Credincioșii dela sate, după ce creștinismul a pătruns și aici, cercetau biserica dela oraș și făceau parte

din aceeași comunitate cu cei din oraș. Conducerea parohiei — comunitatea creștinilor dela oraș și dela sate — o avea episcopul care îndeplinea personal această misiune, presbiterii și diaconii din jurul său servindu-i numai ca ajutoare. Creștinismul s'a răspândit apoi în orașe și sate în așa măsură că o singură biserică, aceea la care servea episcopul, nu mai era suficientă pentru întreaga parohie, astfel că s'au zidit biserici în orașe și în sate, la care episcopul trimitea, de câte ori era nevoie, clericii din jurul său pentru a îndeplini lucrările sfinte. Cei ce locuiau în apropiere cercetau aceeași biserică formând o comunitate filială, dependentă de parohia din oraș, de parohia centrală. Cu timpul (sec. V.) comunitățile filiale au devenit de sine stătătoare, dependentă însă de episcop, care le rânduia preoți permanenți. Comunitățile acestea au devenit parohii de azi, iar preotul permanent din fruntea lor parohul de azi.

Funcțiunea parohului s'a născut din necesitatea de a ajuta episcopului la săvârșirea lucrărilor preoțești în parohie și s'a dezvoltat devenind presbiterul din fruntea parohiei un conducător permanent al unei comunități autonome pe care o conduce ca împuternicit, ca reprezentant al episcopului, de care depindea comunitatea respectivă.

Parohul dela început a funcționat ca ajutoar, sub ascultarea episcopului, iar mai târziu și până azi ca reprezentant permanent al episcopului în parohia pe care o conduce în numele episcopului eparhial, parohul general al tuturor parohiilor din eparhia sa (Dr. N. Popovici op. cit. pag. 225).

Preotul ca presbiter, deci membru al treptei a doua din ierarhia de drept divin, nu primește puterea bisericească în plenitudinea ei, ci o exercită mai restrâns și numai în dependență de episcop, iar ca paroh, reprezentant al episcopului, nu deține o putere proprie, independentă, ei exercită o putere emanată dela episcop, o putere de suplinire a episcopului în limitele unei parohii ce-i poate fi oricând retrasă.

Acestea fiind raporturile între episcop și preot ca presbiter și ca paroh, este evident că episcopului îi revine participarea cu drept suprem la instituirea parohului.

Dreptul suprem al episcopului de a institui paroh se manifestă în practică prin aceea că el este singurul în drept a l hirotoni — făcându-l prin aceasta părtaș puterii sacramentale, adică dându-i facultatea de a învăța, de a săvârși lucrările sfinte, de a păstori. — este singur în drept a da misiune canonică, a înzestra pe cineva cu putere jurisdicțională, dă drept de a exercita puterea preoțească, primită prin hirotonie într'o circumscripție anumită; poate, motivat temeinic, să dea sau să refuze cele de mai sus chiar și candidatului ales de popor.

Acest drept al episcopului a rămas neschimbat afară doar de încercări răzlețe de a-l restrânge prin extinderea abuzivă a dreptului altor elemente.

Clerul, a-l doilea factor pe care izvoarele ni l arată participând la instituirea parohului, exercită prin aceasta, pe deoparte, drepturile ce se cuvin tuturor membrilor Bise-

ricii, iar pe de altă parte, drepturile ce decurg din situația de ajutori ai episcopului pe care o au membrii clerului.

Principial dreptul clerului s'a păstrat până în zilele noastre, dar în practică forma lui de manifestare a suferit esențiale schimbări, fiind redus azi la un certificat eliberat de către duhovnic, candidatului, la hirotonie.

Participarea poporului dreptcredincios la instituirea parohului se face în virtutea dreptului ce le conferă situația lor de membri ai Bisericii.

Între dreptul alesului și dreptul poporului de a participa la instituirea păstorilor Bisericii, nu sunt deosebiri esențiale nici în ceea ce privește temeiul, nici în ceea ce privește forma de manifestare, din aceasta cauză participarea clerului are istorie comună cu participarea poporului și n'a format apraape niciodată problemă aparte.

Dreptul clerului și al poporului și mai ales al poporului a fost contestat adeseori. Laicii au fost fie numai tolerați, fie total excluși, dreptul lor fiind considerat ca izvorât numai din practica bisericească sau numai ca o concesiune făcută poporului, de către ierarhie — episcopat — în decursul timpului.

Participarea poporului la instituirea parohului, s'a spus, n'are temei în dreptul divin și nici îndreptățire canonică.

Fiind, după cum am spus, instituirea parohului un act de manifestare al puterii bisericești, problema participării poporului la această acțiune este propriu zis problema participării laicilor la exercitarea puterii bisericești, care se rezolvă în favorul lor, potrivit concepției ortodoxe despre organizarea și conducerea Bisericii.

Dreptul poporului de a participa la alegerile clerului izvorăște din însăși principiul divin de organizare dat Bisericii de Mântuitorul Iisus Hristos, prin care toți credincioși — clericii și mireni — sunt considerați ca părți constitutive ale Bisericii întocmai cum diferitele organe fac parte dintr'un trup. Dupăcum organele participă la viața și activitatea trupului, fiecare împlinindu-și funcția sa, tot așa și fiecare membru al Bisericii — deci și poporul — are dreptul și datoria de a participa, potrivit situației sale, la viața și activitatea Bisericii.

Participarea poporului la instituirea clerului nu este numai o concesiune, n'are temei numai în practica Bisericii, ci se face în virtutea dreptului de a participa la viața și activitatea Bisericii lăsat de Iisus Hristos tuturor creștinilor.

Apostolii, primii care au cerut participarea poporului au făcut aceasta pentru că așa era învățătura lui Iisus pe care nimeni n'o cunoaștea mai bine decât ei.

Se pune acum problema care sunt limitele pe care dreptul suprem al episcopului le permite exercitării dreptului clerului și poporului și care este rolul acestor două elemente la instituirea parohului.

Mântuitorul Hristos a cerut celor ce vor să intre în cler să fie cei mai vrednici dintre semenii lor în ceea ce privește calitățile sufletești și viața morală.

Acest ideal se poate ajunge numai prin colaborarea armonică a tuturor elementelor componente ale Bisericii: episcop, cler și popor.

Grija de căpetenie ca la hirotonie să nu ajungă decât cei vrednici și revine păstorului suprem, episcopului, „căci el este căruia s'a încredințat poporul Domnului și dela el se va cere socoteală pentru sufletele lor“ (can. 39 ap.) și de aici și dreptul său suprem în această chestiune.

Pentru a putea realiza idealul ca numai cei buni să ajungă păstori, episcopul se folosește de concursul clerului și al poporului care sunt și ei interesați și responsabili într'o măsură oarecare pentru viața și activitatea Bisericii, ale cărei elemente constitutive sunt.

Episcopul singur nu era în măsură să cunoască întotdeauna vrednicia și bunele calități ale celui ce voia să intre în cler. Nu puteau să dea mărturie nesusceptibilă nici unul sau doi. Mai indicași a da mărturia cea bună erau clerul și poporul, în mijlocul cărora respectivul trăia zi de zi.

Episcopul era obligat a cere această mărturie, poporul o dădea și pretindea să fie ținută în seamă, acceptând sau refuzând pe cel trimis păstor, în virtutea dreptului său de organ constitutive al Bisericii și a responsabilității ce decurge din această situație.

Prof. I. AGEU

Ortodoxia și împărăția viitoare

Împărăția viitoare a lui Dumnezeu nu poate fi concepută ca o împărăție materială, ci ca una spirituală, pentru că Dumnezeu, stăpânul acestei împărății, este o entitate spirituală. Noțiunea de „Domnie a lui Dumnezeu“ nu cuprinde într'ansa ceva material, sau ce poate fi materializat, ci este pur spirituală, ca și esența spirituală a Stăpânitorului ei.

Ca să vorbești despre împărăția lui Dumnezeu trebuie să admiți religia, pentru că pe credința în Dumnezeu se bazează această împărăție. Dar dacă admiți religia, trebuie să admiți și Biserica, care este expresia acesteia. În religie statul nu joacă un rol absolut, pentru că statul este legat de o națiune, iar religia nu implică numaidecât națiunea. Religia este a tuturor și pentru toți, și fiecare la rândul său este legat de Dumnezeu prin Biserica.

Ortodoxia, care este religia lui Dumnezeu, „biserica lui Hristos pe pământ“ (Bulgakoff) nu este legată de noțiunea de stat, pentru că „nu există legătură dogmatică între Ortodoxie și un sistem politic determinat. Ortodoxia este liberă și nu trebuie să servească un regim politic. Ea are un ideal religios — nu politic: al sfințirii puterii; nu este idealul celor două săbii sau al unui Stat bisericesc“ (Bulgakoff: Ortodoxia, p. 207).

Deci ortodoxia exclude o Domnie de natură politică. În schimb ea include o Domnie spirituală, o împărăție a lui Dumnezeu în afară de elementele materiale, o Domnie divină nu pe pământ, ca o pu-

tere politică, ci în cer. Aici pe pământ se pregătește numai împărăția cerească și veșnică, prin urmarea principiilor dumnezeiești.

Scopul final al omului este îndumnezeirea prin har, la care conlucrează toate virtuțile, dar mai ales nădejdea, credința și dragostea, iar Ortodoxia poate fi numită religia îndumnezeirii omului.

Aci se desvelește sensul real al concepției ortodoxe despre împărăția viitoare: Domnia lui Dumnezeu, asupra oamenilor îndumnezeiți prin har. Dar harul include spiritualitatea și înlătură tot ce este strein de ea. În consecință și Domnia lui Dumnezeu nu poate fi decât de natură spirituală, o domnie a puterii divine, în sensul de domnie a spiritualității divine.

Sf. Scriptură învață că „Dumnezeu este Duh” (Ioan 4, 24), adică spiritul absolut perfect. Concepția ortodoxă, ca și concepția creștină în general, concludă că Dumnezeu este nematerial, spiritual. Deci cum va putea Dumnezeu, cel care este spiritualitatea perfectă, să întemeieze ceva imperfect, pentru că știut este că materia este imperfectă? În cazul acesta ar trebui să admitem atunci că tot ce este materie este veșnic și perfect.

Dar cum rațiunea și experiența au dovedit că materia are început și sfârșit și că ea este imperfectă, nu putem decât să tragem concluzia că *împărăția viitoare, a lui Dumnezeu, va fi o împărăție spirituală*. Numai așa se poate afirma veșnicia acestei împărății și numai astfel concepția despre nemurire își poate găsi temei.

Tot Sf. Scriptură ne mai învață că „Dumnezeu este iubire” (I In. 4,8), că „Dumnezeu este credincios” (II Cor. 1, 18), noțiuni de cuprins spiritual, care exclud materia, iar Dogmatica ortodoxă mărturisește despre Dumnezeu că este nevăzut și nu cade sub simțuri. În cazul acesta nu putem să alunecăm în greșala de a concepe pe Dumnezeu de cap al unui stat, fie chiar și teocratic, de natură politică, ci ca Domn al împărăției spirituale, care nu urmărește altceva decât mântuirea omului și îndumnezeirea lui.

În împărăția lui Dumnezeu cea veșnică și spirituală nu se va simți necesitatea unei aparatului de stat, care să reglementeze treburile politice și civile, nici organizațiuni economice care să se ocupe de bunul mers al aprovizionării supușilor împărăției, pentru că nu vor exista niciuna din trebuințele pe care aici pe pământ fiecare le avem. În împărăția viitoare va fi așa cum a spus Mântuitorul despre îngerii din cer că nici nu se însoară, nici nu se mărită, nici nu vor avea omeneștile griji de aici de pe pământ.

Deasemeni nu se vor cunoaște anteproecte și decrete de legi, care să pedepsească pe contravenienți, pentru că nimeni nu va contraveni dela legile lui Dumnezeu, odată ce a trebuit să fie îndumnezeit

înainte de a fi făcut părtaș al acestei împărății. Aici se va cunoaște fericirea, aici viața va fi transfigurată, va fi trăită dumnezeiește.

Concepția ortodoxă despre împărăția viitoare se situează pe acest plan. Ortodoxia nu înțelege prin împărăția apocaliptică decât o Domnie a spiritualității lui Dumnezeu, o stăpânire bazată exclusiv pe dragostea dumnezeiască, pe credința nealterată și pe nădejde neîntreruptă și nici decât o putere, care să domine prin forță și despotism, sau prin restricțiuni care subjugă.

După Ortodoxie, împărăția apocaliptică este Domnia iubirii lui Dumnezeu, spiritualitate perfectă, pe când celelalte concepții tind spre o materializare a divinității, spre o dominațiune politică.

Cine vrea să se facă părtaș al acestei împărății nu trebuie să fie preocupat de nimic din ceea ce este material, ci să-și spiritualizeze viața, să dorească îndumnezeirea firii omenești, să se facă părtaș al harului, să devină transfigurat, să trăiască spiritual, pentru că „Duh este Dumnezeu și cei ce se înclină Lui, în duh și adevăr trebuie să I se închine” (In. 4,24).

Diaconul M.

Românii arădani în frământările anilor 1849-50

CAP. I.

Frământări politice și bisericești la Români din Ardeal și Ungaria, îndată după revoluția din 1848-9.

a) În privința politică.

Încă până ce nu s'au stins de tot focurile revoluției din 1848/9, popoarele de pe întreg cuprinsul Monarhiei austriace se pregătesc să tragă cele mai mari foloase de pe urma marilor schimbări ce se pregăteau. Poziția politică a Monarhiei fiind periclitată, împăratul socotește să o consolideze, acordând popoarelor sale constituția din 4 Martie 1849, o constituție democratică, bazată pe principiul egalei îndreptățiri a tuturor națiunilor. În ea se prevedea o autonomie oarecare în administrația celor mai multe popoare, ba și guvern propriu. Sunt astfel înzestrate cu aceste drepturi națiunile: maghiară, sârbească, croată și sâsească. Singură națiunea română nu e nici măcar amintită în această constituție, după cum cetim într'un memoriu al Românilor bihoreni. Acest memoriu face și istoricul pierderii de drepturi a Națiunii române, numai datorită influenței și răutății vecinilor ei și a cunoșcuților „domni de pământ”. Amintește serviciile enorme aduse de poporul român coroanei austriace și credința neclintită arătată de acelaș popor în decursul veacurilor, dar mai ales sub durata revoluției din

1848 În urma faptului că Românii din imperiul austriac formează o masă compactă de peste trei milioane, presărată — e drept — cu mici insule de streini, în urma jertfelor de sânge aduse, pe temelul constituției din 4 Martie 1849, cer și ei drepturi egale cu alte națiuni, adică: independența națională cu proprie administrație și reprezentare, iar împăratul să poarte titlul de mare Duce al Românilor.

Am copiat și citat acest memoriu¹⁾ — și nu știm măcar de a mai fost el reprodus undeva — pentru că rezumă doleanțele de ordin politic ale Românilor din vremea aceea. El datează cam din toamna anului 1849 căci pomenește de demersurile deputaților români dela Viena, în frunte cu Șaguna.

Din punct de vedere politic deci, Românii erau pentru o independență națională în cadrul imperiului austriac. Firește că și (chiar numai în felul acesta, pentru înaltele locuri, ideea era prea îndrăzneată. Ministrul Bah răspunde la 18 Iulie 1849 deputației române, că „această împărțitoare dreptate adecă asemenea independență națională, altor națiuni asigurată, la națiunea română în deplina sa măsură nu se poate întinde, obstându-i corelațiunea acestei națiuni către tot imperiul pe de o parte, pe de alta către alte națiuni”.²⁾

Autorul memoriului nostru combate această obiecție arătând, că soliditatea și pacea imperiului cere ca să nu existe unele națiuni privilegiate și altele lipsite de atributele naționalității. Pe de altă parte, precum celelalte națiuni conlocuitoare pot fi și singure reprezentate, tot astfel nimic nu împiedică pe Românii locuitori în comitatele Ungariei — „cari mai de mult se țineau de Transilvania” — Maramureș, Bihor, Sătmar, Arad și Banatul Timișan. împreună cu cei din Ardeal să alcătuiască țara Românilor, sub sceptrul monarhiei austriace.

Este aci, după cum se poate vedea, mărturisită limpede *conștiința graniței etnice opusene a poporului român*, conștiință care va birui până la sfârșit și va reuși să se impună și streinilor. Dar pentru vremurile de atunci erau o îndrăzneală destul de mare. N'au lipsit nici insinuările celor interesați, că Românii au de gând să dea mână cu frații lor din Moldova și Muntenia pentru a înfăptui Daco-România.

Iată de ce Românii au fost excluși dela bu-nătățile constituției democratice, care de altfel a fost de scurtă durată. Imperialii n'au învățat nimic din întâmplările anilor viforniței și în scurtă vreme instituesc un regim absolutist care înecă glasul revendicărilor naționale.

b) În privința bisericească.

Dacă în privința politică idealul Românilor era sortit să rămână o dorință pioasă, nu tot așa stăteau lucrurile în privința bisericească. Cele dintâi mișcări pentru promovarea idealului independenței bisericești se fac încă la începutul acestui veac, și ele se învârtesc în jurul separației de ierarhia sârbească și constituirea unei ierarhii naționale independente.

În conștiința Românilor trăia încă vie amintirea ierarhiei naționale independente, în frunte cu Mitropolitul de Alba-Iulia (Bălgrad) ale cărei începuturi se pierd în negura primelor începuturi de viață românească pe aceste plăuri și se curmă odată cu trădarea lui Atanasie și pornirile de asupra religioasă din veacul al XVIII-lea.

Pe de altă parte nostalgia și dorul după o astfel de ierarhie era alimentat de noile porniri șoviniste ale ierarhiei sârbești, care în tot cursul veac. al XVIII-lea a fost patroana și sprijinitoarea ortodoxiei din Imperiul habsburgic, aducând reale foloase popoarelor ortodoxe, dar cu începutul veac. al XIX-lea, molipsită de spiritul naționalist șovinist, se dedă la acte de samavolnicie în dauna supușilor ei de alte naționalități.

Apare deci, ca firească dorința Românilor de a-și vedea restituită vechea ierarhie națională, dacă se va avea în vedere atât amintirile trecutului cât și vitregiile prezentului.

Problema de căpetenie, idealul bisericesc era deci, despărțirea imediată de ierarhia sârbească, care nu mai păstora în spiritul bunilor ierarhi din veac. al XVIII-lea, cari știsu românește și foloseau aproape peste tot în relațiile eparhiale această limbă. Începutul românizării ierarhiei superioare l-a făcut Ardealul cu Vasile Moga (1810), apoi Aradul cu Nestor Ioanovici (1829), în vreme ce celelalte eparhii române sunt silite a se mulțumi cu ierarhi sârbi cari știau românește. Problema separației ierarhice intră pe mâni bune odată cu venirea lui Șaguna între Români, și mai ales după revoluția din 1848/49. Toate demersurile românești față de Monarh sau Guvern, cuprind pe lângă doleanțele de ordin politic și pe cele de ordin bisericesc, între cari și îngăduirea unui Sinod general pentru alegerea Mitropolitului românesc și restaurarea ierarhiei naționale.

La îndeplinirea acestor înalte năzuințe o parte bună de contribuție și-a dat și eparhia Aradului, cu episcopul ei Gherasim Raț luând parte prin reprezentanți și acțiuni locale, la toate pașurile lui Șaguna, într-o pilduitoare și frățescă colaborare.

Sinodul ținut în vara anului 1850 (23 Iulie) — cu nici o lună înainte de moartea ep. Raț — rămâne ca o mărturie despre această colaborare, căci hotărârile lui suut în mare parte hotărârile sinodului sibiian din Martie, acelaș an.

Pr. Gh. Lițiu

¹⁾ Arhiva Episcopiei Aradului, Nr. 202.1850.

²⁾ Ibidem.

Informațiuni

■ **Ziua prieteniei Româno-Sovietice.** Duminică 20 Octombrie a. c. a fost sărbătorită în întreaga țară ziua prieteniei Româno-Sovietice. A fost prilejul bine orânduit ca poporul nostru să și exprime întreaga sa recunoștință față de marele vecin care ne a ajutat să ne regăsim drumul în concertul tuturor popoarelor iubitoare de pace și bună înțelegere între oameni.

La Arad la orele 8 și jum. a. m. P. S. Sa Părintele Episcop Andrei, înconjurat de un sobor de 6 preoți și 2 diaconi, a slujit un Te-Deum în biserica Catedrală, de față fiind autoritățile civile și militare, membrii Asociației „A.R.L.U.S” și un număr însemnat de credincioși. La sfârșitul slujbei P. S. S. Părintele Episcop Andrei a rostit o scuită cuvântare despre însemnătatea sărbătoririi, îndemnând pe credincioși la strângerea legăturilor de prietenie cu marele nostru vecin.

Festivitățile au continuat apoi în tot decursul zilei cu manifestațiuni călduroase la adresa Rusiei și a conducătorilor ei.

■ **I. P. S. Patriarh Nicodem,** însoțit de o delegație compusă din P. S. Sa Dr. Nicolae Popoviciu, episcopul Oradiei, P. S. Iustinian, vicarul Mitropoliei Moldovei, P. C. Pr. Dr. I. Vasă, secretarul general al Ministerului Cultelor și Dr. Gheorghian Micu, a plecat la Moscova pentru a face o vizită I. P. S. Alexei, Patriarhul Rusiei. La plecarea din București delegația a fost salutată de membrii guvernului în frunte cu Dl Gh. Tătărescu, vice președintele Consiliului de Miniștri și Ministru de externe. La Iași delegația B sericii ortodoxe române a fost întâmpinată de Dl Nicolae Blinov, locuitorul președintelui consiliului Bisericii ruse, care a venit să salute pe I. P. S. Patriarh Nicodem în numele guvernului U.R.S.S., precum și de P. S. Episcop Serghie al Odesei și Kirovogradului și P. C. Preot Mihail Zernov secretarul I. P. S. Mitropolit Nicolae al Moscovei.

Dela Iași delegațiile celor două biserici au călătorit mai departe cu un tren special, pus la dispoziție de către guvernul sovietic.

■ **I. P. C. Iconom Stavr. Dr. Dumitru Stăniloate** Rectorul Academiei Teologice din Sibiu a pus sub tipar ediția II a din epoca sa Filoclaia. P. C. Preoți cari doresc să aibă această prețioasă lucrare sunt invitați să comunice aceasta Părintelui autor dimpreună cu adresa P. C. lor, deoarece exemplarele rezervate până la data de 10 Noembrie a. c. costă câte 40.000 lei, iar după această dată vor fi majorate la 50.000 lei.

Cei cari vor plăti anticipat exemplarele comandate ușurează sarcinile materiale ale P. C. Părinte autor.

■ **P. C. Părinte Profesor Dr. Nicolae Neaga** a fost numit de curând rector provizoriu al Academiei teologice „Andreiane” din Sibiu. P. C. Sa este bine

cunoscut în lumea noastră teologică prin studiile și lucrările publicate cu privire la Studiul Vechiului Testament.

■ **In ziua de 17 Octombrie a. c.** a avut loc alegerea noului protopop pentru tractul Radna. La scrutinii, P. O. Părinte Protopop Ștefan Bogdan din Hălmagiu a obținut 13 voturi, I. P. C. Icon. Stavr. Dr. Ștefan Munteanu 2 voturi, P. O. Prot. Petru Bancea 1 vot, iar 1 vot a fost alb.

■ **La examenul de calificare preotească** ținut în ziua de 21 Octombrie a. c. la sf. Episcopie au fost declarați reușiți: Pr. Alexe Antimir din Prevăleni cu nota bine și Pr. Ilie Susan din Zerind cu nota suficient.

Dintre candidații prezentați la examenul de promovare ținut la aceeași dată, Preotul Lazar Don din Hodiș a fost promovat pentru parohii de cl. I.

■ **Numiri.** În ședința administrativ bisericească a Ven. Cons. Eparhial ținută în ziua de 22 Octombrie a. c. s'au făcut următoarele numiri: Pr. Cornel Mureșan la Pădureni. Pr. Gh. Șerb la Bontăști și Pr. Simeon Belean la Susani. Preotului Ioan Ispas din Chieri i s'a aprobat schimbul reciproc de parohii cu Preotul Octavian Roșu din Feneriș, eparhia Orăzii.

Din acest prilej au fost primiți în Academia Teologică din Arad: Avram Moldovan din Șiria și Corneliu Drăgan din Valea Mare.

■ **P. C. Părinți Protopopi sau Frații Preoți** care au în bibliotecile Fraților lor piesele de teatru religioasă scrise de Preotul Petre Chirica din Iași, sunt rugați să le trimită cât mai urgent la redacția revistei „Biserica și Școala” str. Eminescu 18.

Nr. 3635/1946.

Concurs

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru întregirea parohiei de clasa III a Basarabasa, protopopiatul Hălmagiu.

VENITE:

1). Folosința sesiunii parohiale în estenziunea ei de azi.

2). Stolele și birul legal.

3). Salarul dela stat.

Cererile de concurs. însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Preotul sunit va plăti impozitele după beneficiul preotesc d'n al său.

Arad din ședința Consiliului Eparhial dela 26 Septembrie 1946.

† **ANDREI,**
Episcop.

Traian Cibian,
Cons. ref. eparhial.